

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

રામ લોચન અહિર

વી.

પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય

(એસ. જે. આઈ. એમ. એમ., કે. સુબ્બા રાવ, એન. રાજગોપાલા અચંંગર અને

જે. આર. મુધોલકર, જે. જે.)

ક્રિમિનલ ટ્રાયલ-મર્ડર-આઈડેન્ટિફિકેશન-હાડપિંજરની ઓળખ સ્થાપિત કરવા માટે સુપર-ઇમ્પોઝિટ ફોટોગ્રાફની સ્વીકાર્યતા-ખોટી-જ્યુરી તરફની દિશા-કાલ્પનિક વિચારણાઓ પર જ્યુરીના ચુકાદા સાથે હસ્તક્ષેપ-ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ (૧૮૭૨ નો ૧), કલમ ૯,૨૭.

પંચ દ્વારા અપીલકર્તાને પંચમ શુકલાના અપહરણ અને હત્યા માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો. જ્યુરીએ તેની સામે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૬૪ અને ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવવાનો ચુકાદો પાછો આપ્યો હતો. સેશન્સ જજે ચુકાદો સ્વીકાર્યો અને તેને કલમ ૩૬૪ હેઠળ મૃત્યુદંડ અને આજીવન કેદની સજા સંભળાવી. ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાને કલમ ૩૬૪ હેઠળ અપહરણના ગુનામાંથી નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો, પરંતુ કલમ ૩૦૩ હેઠળ તેની દોષિતતાની પુષ્ટિ કરતી વખતે સજાને ઘટાડીને આજીવન કેદ કરી હતી. અપીલકર્તા હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા પ્રમાણપત્ર પર આ અદાલતમાં આવ્યા હતા. આ અદાલતમાં, અપીલકર્તાએ આ કેસમાં રજૂ કરાયેલા હાડપિંજરની મૃતકની ઓળખ તરીકેની ઓળખને પડકારી હતી. તેમની અન્ય દલીલો એ હતી કે પુરાવા અધિનિયમની કોઈપણ કલમ હેઠળ સુપર-ઇમ્પોઝ્ડ ફોટોગ્રાફ સ્વીકાર્ય ન હતો, પોલીસને આરોપીના નિવેદનને સેટ કરવામાં જ્યુરીને ખોટી દિશા આપવામાં આવી હતી જેના કારણે હાડપિંજરની શોધ થઈ હતી અને તેનો મૃતકને મારી નાખવાનો કોઈ ઇરાદો નહોતો અને તેની અને મૃતક વચ્ચે કોઈ ઝઘડાના પરિણામે હત્યા થઈ હોવી જોઈએ.

પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળ પુરાવામાં સુપર-ઇમ્પોઝ્ડ ફોટોગ્રાફ સ્વીકાર્ય હતો. તે ફોટોગ્રાફ કોઈ ચુકિત ફોટોગ્રાફ ન હતો કે જે વાસ્તવમાં જે હતું તેનાથી કંઈક અલગ દેખાય .તેમાં સત્યની કોઈ વિકૃતિ સામેલ નહોતી

અથવા તેના દ્વારા પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો.સુપરધમ્પોઝ ફોટોગ્રાફ એ ખરેખર બે ફોટોગ્રાફ્સ છે જે એક અથવા એક ફોટોગ્રાફમાં ભળી જાય છે જે બીજાની નીચે દેખાય છે.બંને ફોટોગ્રાફ્સ હાલની વસ્તુઓના છે અને સરખામણીના હેતુથી તેમને સુપરધમ્પોઝ કરવામાં આવે છે અથવા સમાન કદ સુધી મોટા કરવામાં આવે છે.બંને ફોટોગ્રાફ્સ પુરાવામાં સ્વીકાર્ય હશે અને તેમની એક સાથે તપાસ કરવામાં કોઈ વાંધો ન લઈ શકાય.

પોલીસ સમક્ષ આરોપીનું નિવેદન રજૂ કરવામાં જ્યુરીને કોઈ ખોટી દિશા આપવામાં આવી ન હતી જેના કારણે હાડપિંજરની શોધ થઈ હતી.

અપીલકર્તાની દલીલમાં કોઈ તથ્ય નહોતું કે હત્યા કોઈ ઝઘડાના પરિણામે થઈ હોવી જોઈએ.જ્યુરીએ અપીલકર્તાને હત્યાનો દોષી ઠેરવ્યો હતો.આ અદાલત ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૬૪ હેઠળ ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા અપીલકર્તાને નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદાની શુદ્ધતા સાથે સંબંધિત નથી.આ અદાલત સમક્ષ એવું કોઈ સૂચન કરવામાં આવ્યું નથી કે સત્ર ન્યાયાધીશ દ્વારા તેમના ચાર્જમાં જ્યુરીને ખોટી દિશા આપવામાં આવી હતી.એવી દલીલ માટે કોઈ અવકાશ નથી કે જ્યુરીના ચુકાદામાં દખલ થવી જોઈએ અથવા તેના આધારે દોષિત ઠરાવવામાં કોઈ પણ તથ્યો પર આધારિત ન હોય તેવી કાલ્પનિક વિચારણાઓ પર ફેરફાર થવો જોઈએ.

કોટચ્યા વિ. સમ્રાટ, એ. આઈ. આર. ૧૯૪૭ પી. સી. જી. ૭ અને
યુ. પી. રાજ્ય વિ.દેવન ઉપાધ્યાય, [૧૯૬૧] ૧ એસ. સી. આર. ૧૪, પર
આધાર રાખ્યો હતો.

ફોજદારી અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર:૧૯૬૧ની ફોજદારી અપીલ નંબર
૧૩૪.

૧૯૬૦ની ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૭૬૯માં કલકત્તા હાઈકોર્ટના
માર્ચ ૧૯૬૧ના ચુકાદા અને આદેશ સામે અપીલ.

ડી. એન. મુખર્જી, અપીલકર્તા માટે.

પ્રતિવાદી માટે પી. કે. ચક્રવર્તી અને પી. કે. બોઝ.

૧૯૬૨. ૧૦ ડિસેમ્બર.કોર્ટનો ચુકાદો અચંગબ, જે. દ્વારા
આપવામાં આવ્યો હતો.

આ કલમ ૧૩૪ (૧) (સી) હેઠળ પ્રમાણપત્ર પર અપીલ છે, જેમાં અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો છે અને ઉપરોક્ત ગુના માટે તેની સામે આજીવન કેદની સજા ફટકારવામાં આવી છે.

એક પંચમ શુક્લા કલકત્તા પોર્ટ કમિશનર હેઠળનો કર્મચારી હતો, જ્યાં અપીલકર્તા પણ કાર્યરત હતો. પંચમ છેલ્લે ૧૦મી માર્ચ, ૧૯૬૦ના રોજ કાર્યાલયમાં હાજર રહ્યા હતા અને તે સાંજે લગભગ ૫:૩૦ વાગ્યે તેઓ અપીલકર્તાની સાથે જોવા મળ્યા હતા. તે છેલ્લી વખત હતો જ્યારે તે જીવતો જોવા મળ્યો હતો અને ત્યારથી તે મળી આવ્યો નથી. પંચમ તેના ઘરે પરત ન ફર્યા પછી, તેના સાળા અને અન્ય એક વ્યક્તિએ પોલીસમાં ફરિયાદ નોંધાવી હતી કે પંચમ છેલ્લા બે દિવસથી ગુમ હતો અને ઉપરોક્ત અહેવાલમાં ગુમ થયેલ વ્યક્તિનું વર્ણન તેમજ તેણે તેના ઘરની બહાર નીકળતા સમયે પહેરેલા કપડાંનું વર્ણન આપ્યું હતું. હકીકત એ છે કે પંચમ છેલ્લે અપીલકર્તા સાથે જોવા મળ્યો હતો તે વધુ એક અહેવાલમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું જે સાળાએ બીજા દિવસે ૧૩ માર્ચ, ૧૯૬૦ના રોજ પોલીસમાં નોંધાવ્યું હતું. અપીલકર્તાની ૨૧ માર્ચ, ૧૯૬૦ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને પોલીસ દ્વારા પૂછપરછ કરવામાં આવતા તેણે જણાવ્યું હતું કે પંચમ શુક્લા મૃત્યુ પામ્યા હતા અને સ્વીકાર્યું હતું કે તેણે મૃતકના મૃતદેહને એક ટાંકીમાં કાદવમાં દફનાવી દીધો હતો,

જેનું વર્ણન તેણે આપ્યું હતું.જે સ્થળ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું તેની શોધ કરવામાં આવી હતી અને તેમાંથી આંશિક રીતે ફાટેલી ધોતીથી ઢંકાયેલું માનવ હાડપિંજર, અન્ડરવેર અને બાજુના ખિસ્સામાંથી ફાટેલો કુર્તો મળી આવ્યો હતો, જેમાં ધ્વજ મળી આવ્યો હતો.અપીલકર્તાએ આગળની તપાસ દરમિયાન પોલીસને જણાવ્યું હતું કે તેણે તે જ ટાંકીમાં છરી ફેંકી હતી.જ્યારે માત્ર એક છરી જ નહીં પરંતુ રબરના સોલવાળા જૂતા, માનવના નીચલા જડબાના હાડકા વગેરે મળી આવ્યા ત્યારે તપાસ કરવામાં આવી હતી.થોડી વધુ તપાસ પછી મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ ફરિયાદ મૂકવામાં આવી હતી, જેમણે તપાસ પછી અપીલકર્તાને સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ તેની સુનાવણી હાથ ધરવા માટે પ્રતિબદ્ધ કર્યા હતા, જ્યાં તેની સામે જ્યુરીની મદદથી કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો.

અપીલકર્તાને બે ગુનાઓ કરવા બદલ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો:(૧) કલમ ૩૬૪ હેઠળ, પંચમ શુક્લાની હત્યા થાય તે માટે તેનું અપહરણ કરવાની ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ, અને (૨) ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ હેઠળ હત્યા કરવાનો મૂળ ગુનો.ઉલ્લેખનીય છે કે સુનાવણી દરમિયાન મળી આવેલી વસ્તુઓમાંથી ધોતી, શર્ટ, અન્ડરવેર, જૂતા અને ધ્વજ મળી આવ્યા હતા, જે તમામ મૃતકના હતા અને જ્યારે તેને છેલ્લે જોવામાં આવ્યો ત્યારે પહેરવામાં આવ્યા હતા.જ્યુરીએ ફરિયાદી પક્ષના પુરાવાનો સ્વીકાર કર્યો અને બંને આરોપોમાં અપીલકર્તા સામે દોષિત ઠેરવવાનો ચુકાદો પાછો આપ્યો.વિદ્વાન

સત્ર ન્યાયાધીશે ચુકાદો સ્વીકાર્યો અને તેને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૬૪ હેઠળ ગુનાના સંદર્ભમાં મૃત્યુદંડ અને આજીવન કેદની સજા સંભળાવી.

અપીલકર્તાએ કલકતા હાઈકોર્ટમાં અપીલ દાખલ કરી હતી અને વિદ્વતાપૂર્ણ ન્યાયાધીશોએ અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૬૪ હેઠળ અપહરણના ગુનામાંથી મુક્ત કર્યો હતો, પરંતુ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ હેઠળ હત્યાના ગુનામાં દોષિત ઠેરવવાની પુષ્ટિ કરી હતી, પરંતુ સજાને ઘટાડીને આજીવન કેદ કરી હતી.

અમારી સમક્ષ જે મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને વિનંતી કરવામાં આવી છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને અમે તે આધારોને રદબાતલ કરવા માટે જરૂરી નથી માનતા કે જેના પર વિદ્વાન ન્યાયાધીશોએ જ્યુરી દ્વારા પરત ફરેલા દોષિતના ચુકાદાને અને સેશન્સ જજ દ્વારા અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવ્યો ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૬૪ હેઠળ ગુનાના સંદર્ભમાં, પરંતુ અપીલના સમર્થનમાં વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલા માત્ર બે મુદ્દાઓથી સંબંધિત છે. આગ્રહ કરાયેલ પ્રથમ મુદ્દો તળાવમાં મળી આવેલા હાડપિંજરની ઓળખ મૃતક પંચમ શુક્લાની ઓળખ સાથે સંબંધિત છે; બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, પંચમ શુક્લાની હત્યા કરવામાં આવી હતી કે તેનું મૃત્યુ થયું હતું તેનો પુરાવો હતો કે કેમ. હાડપિંજરની ઓળખ પુરાવાઓની ત્રણ અલગ રેખાઓ પર આધારિત

હતી:(૧) ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળ પોલીસને અપીલકર્તાનું નિવેદન જે હાડપિંજરની શોધ તરફ દોરી ગયું; (૨).હાડપિંજર પર અથવા તેની નજીકથી મળેલા કપડાં, પગરખાં વગેરેની ઓળખ પંચમ શુક્લ દ્વારા છેલ્લી વખત ઘરની બહાર નીકળ્યા ત્યારે પહેરવામાં આવતા હતા.જે સ્થળે હાડપિંજર મળી આવ્યું હતું તેના સંબંધમાં આ વસ્તુઓ મળી આવી હતી તે ચોક્કસપણે તે વસ્તુ તરફ નિર્દેશ કરે છે જે વ્યક્તિના વસ્ત્રોના ભાગની રચના કરે છે જેનું હાડપિંજર ત્યાં મળી આવ્યું હતું; અને (૩) હાડપિંજરના ફોટોગ્રાફ પર પંચમ શુક્લાનો ફોટોગ્રાફ મુકવામાં આવ્યો હતો.

હાડપિંજરને મૃતક તરીકે ઓળખવાના સાધન તરીકે સુપરધમ્પોઝ્ડ ફોટોગ્રાફના પુરાવામાં સ્વીકાર્યતા અંગે સેશન્સ જજ અને હાઈકોર્ટ સમક્ષ કેટલીક દલીલ કરવામાં આવી હતી અને અપીલકર્તા દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલ આ કાનૂની વાંધો જ હાઈકોર્ટના વિદ્વાન ન્યાયાધીશો દ્વારા આપવામાં આવેલા પ્રમાણપત્રનો આધાર બનાવે છે.વિદ્વાન વકીલે અમારી સમક્ષ વિનંતી કરી હતી કે સુપરધમ્પોઝ્ડ ફોટોગ્રાફ પુરાવામાં સ્વીકાર્ય નથી અને તેના સ્વીકૃતિથી જ્યુરીના ચુકાદાને દૂષિત કરવામાં આવ્યો છે.અમારો સ્પષ્ટ અભિપ્રાય છે કે જો આ ફોટોગ્રાફ પુરાવામાં સ્વીકાર્ય ન હોય તો પણ જ્યુરીનો ચુકાદો અને અપીલકર્તાની દોષિતતાને બાજુ પર મૂકી શકાતી નથી કારણ કે હાડપિંજરની ઓળખ સાબિત કરવા માટે ખૂબ જ નક્કર અન્ય પુરાવા હતા.જો કે, હાઈકોર્ટના વિદ્વાન

ન્યાયાધીશોએ પ્રમાણપત્ર આપવાનું યોગ્ય માન્યું હોવાથી, તેઓ પોતે એ હકીકતથી વાકેફ હતા કે ફોટોગ્રાફ્સ ઉપરાંત દોષિત ઠેરવવા માટે અન્ય ઘણા પુરાવા છે, અમે આ પ્રશ્ન પર અમારો અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવાનું યોગ્ય માનીએ છીએ.

પશ્ચિમ બંગાળ સરકારના આસિસ્ટન્ટ કેમિકલ એક્ઝામિનર પી. ડબલ્યુ. ૧૮ દ્વારા સમજાવ્યા મુજબ સુપરધમ્પોઝડ ફોટોગ્રાફ લેવા માટે અપનાવવામાં આવેલી પ્રક્રિયા આ હતી:તેમને સૌપ્રથમ પંચોમ શુકલાનો ફોટો મળ્યો હતો.આનો ફોટો લેવામાં આવ્યો હતો, નેગેટીવ ક્વાર્ટર પ્લેટ પર લેવામાં આવી હતી અને નેગેટિવ ને મોટી કરવામાં આવી હતી .તેમણે ખોપરી મેળવી હતી અને ખોપરી કેટલાક ભાગોમાં તૂટી ગઈ હોવાથી હાડકાંને એકસાથે જોડવામાં આવ્યા હતા અને પુનઃનિર્માણ તરીકે ખોપરીનો મોટો ફોટો લેવામાં આવ્યો હતો.આનું નેગેટિવ મૃતકના ફોટાના નેગેટીવ ના કદ જેટલું મોટું કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં બંનેનો કોણ અને સ્થિતિ સમાન હતી.બે નેગેટીવ પછી સુપરધમ્પોઝડ કરવામાં આવ્યા હતા.સુપરધમ્પોઝિશન માટે તેમના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી તકનીકને આ રીતે સમજાવવામાં આવી હતી:

"કેમેરાનો ગ્રાઉન્ડ ગ્લાસ બહાર કાઢવામાં આવ્યો હતો, પંચમ શુકલાના કથિત ફોટોગ્રાફનો નકારાત્મક ભાગ તેના પર મૂકવામાં આવ્યો હતો,

નકારાત્મકની મુખ્ય નિશાનીઓ કાળજીપૂર્વક ગ્રાઉન્ડ ગ્લાસ પર લખવામાં આવી હતી, જેમાં નીચેની નિશાનીઓ હતી., નેસન-નેસોમેન્ટલ રેખા, મુખ્યતા સાથે મેલર હાડકાં અને બે બાહ્ય કેન્થસ અને બે આંખના દડાઓના બે આંતરિક કેન્થસ અને સુપ્રા ઓર્બિટલ પર્વતમાળાના આંતરિક છેડા, ત્યારબાદ જમીનનો કાચ કેમેરામાં ફીટ કરવામાં આવ્યો હતો, ખોપરીને એટલી દિશા આપવામાં આવી હતી કે ખોપરીના તમામ બિંદુઓ જમીનના કાચ પર કરવામાં આવેલી નિશાનીઓ સાથે ચોક્કસ સ્થિતિમાં આવ્યા હતા જેમ કે ખોપરીનો ફોટોગ્રાફ લેવામાં આવ્યો હતો; પછી બે નકારાત્મકને એવી રીતે સંરેખિત કરીને મૂકવામાં આવ્યા હતા કે ઉપર સૂચવ્યા મુજબ તમામ બિંદુઓ એક વિસ્તૃત હેઠળ સંવેદનશીલ બ્રોમાઇડ કાગળ પર અનુરૂપ હતા.પરિણામ એ અદાલતમાં રજૂ કરાયેલ ફોટોગ્રાફ છે " .

પી. ડબલ્યુ. ૧૮ની દેખરેખ હેઠળ આ કામ કરનાર ફોટોગ્રાફર તપેન્દ્ર નાથ મઝુમદાર હતા, જેમની પી. ડબલ્યુ. ૧૯ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હતી.આ સુપરઇમ્પોઝ્ડ ફોટોગ્રાફમાં ચહેરાની નીચે ચહેરાના હાડકાનો આકાર અને સમોચ્ચ બતાવવામાં આવ્યો હતો, જે મૃતક જીવતો હતો ત્યારે દેખાતો હતો, અને ફરિયાદી પક્ષે આ દસ્તાવેજ દ્વારા ખોપરીની ઓળખ મૃતકની તરીકે સ્થાપિત કરવા માટે અથવા કોઈ પણ સંજોગોમાં બચાવ માટે કોઈ સકારાત્મક દલીલને દૂર કરવા માટે માંગ કરી હતી કે ખોપરી મૃતકની ન હતી.

વિદ્વાન વકીલે અમારી સમક્ષ દલીલ કરી હતી કે આ ફોટોગ્રાફ ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કોઈપણ કલમ હેઠળ સ્વીકાર્ય નથી. વિદ્વાન વકીલ અહીં છે, તે આ પુરાવાને અસ્વીકાર્ય તરીકે નકારી કાઢવામાં સફળ થઈ શકે છે. જો કે, અમારો સ્પષ્ટ અભિપ્રાય છે કે તે પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળ પુરાવામાં સ્વીકાર્ય છે. વિભાગ વાંચે છે:

"૯. મુદ્દા અથવા સંબંધિત હકીકતને સમજાવવા અથવા રજૂ કરવા માટે જરૂરી હકીકતો, અથવા જે મુદ્દા અથવા સંબંધિત હકીકત દ્વારા સૂચવવામાં આવેલા અનુમાનને સમર્થન આપે છે અથવા રદિયો આપે છે, અથવા જે કોઈ વસ્તુ અથવા વ્યક્તિની ઓળખ સ્થાપિત કરે છે જેની ઓળખ સુસંગત છે, અથવા સમય અથવા સ્થળ નક્કી કરે છે કે જેના પર કોઈ મુદ્દા અથવા સંબંધિત હકીકત બની હતી, અથવા જે પક્ષોના સંબંધને દર્શાવે છે કે જેમના દ્વારા આવી કોઈ હકીકતનો વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો, તે હેતુ માટે જ્યાં સુધી જરૂરી હોય ત્યાં સુધી તે સુસંગત છે.

આ કેસમાં પ્રશ્ન એ છે કે હાડપિંજરની ઓળખ શું છે. તે ઓળખ તેની શારીરિક અથવા દ્રશ્ય તપાસ દ્વારા તેના કોઈપણ વિશિષ્ટ લક્ષણોના સંદર્ભમાં સ્થાપિત કરી શકાય છે જે તેને તે વ્યક્તિના હોવાનું ચિહ્નિત કરે છે જેના હાડકાં અથવા હાડપિંજર હોવાનું કહેવાય છે. તેવી જ રીતે હાડકાનું કદ, તેમની કોણીયતા

અથવા વળાંક, પ્રાધાન્ય અથવા મંદી એ લક્ષણો હશે જેના પર તપાસ અને સરખામણી કલમ ૯ ના અર્થમાં "વસ્તુની ઓળખ" સ્થાપિત કરવા માટે કામ કરી શકે છે.વર્તમાન કેસમાં આપણી પાસે જે છે તે પહેલા તે ખોપરીનો ફોટો છે.મૃતકની ઓળખ સ્થાપિત કરવા માટેના પુરાવામાં ખોપરી સ્વીકાર્ય હશે તે વિવાદિત ન હતું, અને તેવી જ રીતે તે ખોપરીનો ફોટોગ્રાફ.મૃતકનો ફોટોગ્રાફ તેના ચહેરાના લક્ષણોને સાબિત કરવા માટે પુરાવામાં સ્વીકાર્ય હતો, જ્યાં આ મુદ્દાઓ અથવા સંબંધિત હકીકતો છે, તે પણ વિવાદની બહાર છે.હવે પીડબ્લ્યુ ૧૮એ પીડબ્લ્યુ ૧૯ની મદદથી જે કર્યું છે તે આ બંનેને જોડવાનું છે.સુપરધમ્પોઝ્ડ ફોટોગ્રાફમાં જોવા મળતી ખોપરીની રૂપરેખાઓ દર્શાવે છે કે મૃત વ્યક્તિના ચહેરાની અગ્રરેખા, જડબાના હાડકાંની પહોળાઈ અને તેનો આકાર, ગાલના હાડકાંની સામાન્ય રૂપરેખા, આંખના પોલાણની સ્થિતિ અને તેની રૂપરેખા વગેરે સાથે સરખામણી એ સાબિત કરવા માટે કામ કરે છે કે ખોપડીમાં જોવા મળતી લાક્ષણિકતાઓ અને મૃતકના ચહેરાના હાડકાંની લાક્ષણિકતાઓ અસ્પષ્ટ છે અથવા ઓછામાં ઓછી અસમાન નથી.આપણને એવું લાગે છે કે આવા પુરાવા સ્પષ્ટપણે પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૯ની અંદર હશે.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે વિનંતી કરી હતી કે સુપરધમ્પોઝ્ડ ફોટોગ્રાફ અસ્તિત્વમાં છે તેવી કોઈ વસ્તુનો ફોટોગ્રાફ નથી અને તે કારણોસર પુરાવામાં સ્વીકાર્ય નથી.આ દલીલ એક ભ્રાંતિ પર આગળ વધે છે.પ્રથમ સ્થાને,

સુપરઇમ્પોઝ્ડ ફોટોગ્રાફ એ કોઈ ચુકિત ફોટોગ્રાફ નથી જે કંઈક વાસ્તવિકતાથી અલગ દેખાડવા માંગે છે.તેમાં સત્યની કોઈ વિકૃતિ સામેલ નથી અથવા તેના દ્વારા પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો નથી.સુપરઇમ્પોઝ્ડ ફોટોગ્રાફ એ ખરેખર બે ફોટોગ્રાફ્સ છે જે એક અથવા એક ફોટોગ્રાફમાં ભળી જાય છે જે બીજાની નીચે દેખાય છે.બંને ફોટોગ્રાફ્સ હાલની વસ્તુઓના છે અને સરખામણીના હેતુથી તેમને સુપરઇમ્પોઝ્ડ કરવામાં આવે છે અથવા સમાન કદમાં મોટા કરવામાં આવે છે.કદાચ કેટલાક ચિત્રો આ મુદ્દાને સ્પષ્ટ કરી શકે છે.દાખલા તરીકે, જો જીવંત હોય ત્યારે મૃતકનો ફોટો પારદર્શક માધ્યમ પર છાપવામાં આવ્યો હોય અને જે ખોપરીના ફોટોગ્રાફની ઉપર મૂકવામાં આવ્યો હોય—બંને એક જ કદના હોય—તો બંનેનું એકસાથે જોવાયેલું દ્રશ્ય ચિત્ર એ દસ્તાવેજને અયોગ્ય ગણાવે છે.ઉપરોક્તમાં, તે જોવામાં આવશે કે બંને ફોટોગ્રાફ્સ પુરાવામાં સ્વીકાર્ય હશે અને તેમની એક સાથે તપાસ કરવામાં કોઈ વાંધો લઈ શકાતો નથી.ફરીથી દાખલા તરીકે, જો આપણી પાસે દ્વિ-પરિમાણીય ફોટોગ્રાફને બદલે મૃતકના માથાનું ખોખલા મોડેલ હોય—કહો કે પારદર્શક અથવા અર્ધ-પારદર્શક સામગ્રી ફોટોગ્રાફમાંથી બનાવવામાં આવી છે અથવા બનાવવામાં આવી છે, તો તે ચોક્કસપણે પુરાવાઓમાં સ્વીકાર્ય હશે જો ત્યાં પુરાવા હોય કે મોડેલ બરાબર અને સચોટ રીતે બનાવવામાં આવ્યું હતું.જો મોડેલને વિભાગોમાં વિભાજિત કરવામાં આવે અને ખોપરી પર મૂકવામાં આવે તો તે બતાવવા માટે કે વણાંકો અને ખૂણાઓ, પ્રાધાન્ય અથવા ઘટાડા વગેરે બરાબર અનુરૂપ છે, ત્યાં કોઈ

વિવાદ હોઈ શકે નહીં કે તે ઓળખ સ્થાપિત કરવાની એક સંપૂર્ણ પદ્ધતિ હશે.જો આને સુપરધમ્પોઝ્ડ ફોટોગ્રાફ આપવામાં આવે, જે આપણે હમણાં જ વર્ણવેલા મોડેલ સાથેના પ્રયોગનો વિકલ્પ છે, તો તે વસ્તુની ઓળખ સ્થાપિત કરવા માટે પુરાવા તરીકે સમાન રીતે સ્વીકાર્ય હશે.એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે આ પહેલો પ્રસંગ હતો કે ભારતમાં હાડપિંજરની ઓળખ સુપરધમ્પોઝ્ડ ફોટોગ્રાફ્સ દ્વારા સ્થાપિત કરવાનો પ્રયાસ કરવામા આવ્યો હતો અને પી. ડબલ્યુ. ૧૮ એ આ વિષય પરના પુસ્તકોમાં જે વાંચ્યું હતું તેના સંદર્ભમાં આ પ્રયોગ કર્યો હતો અને તે આધાર પર પુરાવા સ્વીકારી શકાયા ન હતા.વૈજ્ઞાનિક ચોકસાઈમાં કોઈપણ ઉણપ પુરાવાના વજન પર જઈ શકે છે, જે હાથમાં રહેલા કેસમાં જ્યુરી માટે વિચારણા કરવાની બાબત હતી, પરંતુ હવે આપણે માત્ર એક ખૂબ જ સંકુચિત પ્રશ્ન પર છીએ કે શું તેને પુરાવાથી અસ્વીકાર્ય તરીકે બાકાત રાખવામાં આવે છે.અમારો જવાબ છે કે તે પુરાવામાં સ્વીકાર્ય હતું.

આગળનો મુદ્દો એ હતો કે પોલીસ સમક્ષ આરોપીનું નિવેદન રજૂ કરવામાં જ્યુરીને ખોટી દિશા આપવામાં આવી હતી જેના કારણે હાડપિંજરની શોધ થઈ હતી.અમે કાળજીપૂર્વક જ્યુરી સમક્ષ આરોપ પસાર કર્યો છે અને સંતુષ્ટ છીએ કે આ વાંધામાં કોઈ તથ્ય નથી.વિદ્વાન સત્ર ન્યાયાધીશે કોટચ્યા વિરુદ્ધ સમ્રાટ (૧) માં પ્રિવી કાઉન્સિલના નિર્ણય અને યુ. પી. વિરુદ્ધ આ અદાલતના ચુકાદાના અવતરણો ટાંક્યા છે.દેવન ઉપાધ્યાય (૩) જેમાં ભારતીય પુરાવા

અધિનિયમની કલમ ૨૭ના અવકાશની ચર્ચા કરવામાં આવી છે અને જ્યુરીનું ધ્યાન માત્ર આરોપીના નિવેદનના તે ભાગ તરફ દોરવામાં આવ્યું છે જેના કારણે હાડપિંજર અને છરી વગેરેની શોધ થઈ હતી.

અંતે એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે જે આધારો પર વિદ્વતાપૂર્ણ ન્યાયાધીશોએ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૬૪ હેઠળ ગુનાના અપીલકર્તાની સજાને રદ કરી હતી તે નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જશે

(૧) એ. ટી. આર. ૧૯૪૭ પી. સી. ૬૭.

(૨) [૧૯૬૧]૧. S.C-R. ૧૪.

કે તેને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦ હેઠળ ગુના માટે દોષિત ઠેરવી શકાતો નથી.દલીલ આ લીટીઓ પર હતી.વિદ્વાન ન્યાયાધીશોએ વિચાર્યું કે અપીલકર્તાએ અમુક હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, જે તેઓ માનતા હતા કે તેને બહાર કાઢવામાં આવી હતી, જ્યારે તે પંચમને બહાર લઈ ગયો ત્યારે તેની હત્યા કરવાનો ઇરાદો નહોતો અને તેમની વચ્ચે થયેલા કોઈ ઝઘડાના પરિણામે હત્યા થઈ હોવી જોઈએ.આ વિદ્વાન કાઉન્સેલે આગ્રહ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો:(૧) (૨) ઝઘડાને ધ્યાનમાં રાખીને અપીલકર્તાને ખાનગી બચાવનો અધિકાર હોવો જોઈએ

અને (૩) પરિણામે હત્યા કાં તો સંપૂર્ણ રીતે સુરક્ષિત હતી અથવા વધુમાં વધુ તે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૪ ભાગ ૧ હેઠળ ગુનાનો કેસ હતો.અમે માનીએ છીએ કે આ દલીલ માટે કોઈ આધાર નથી.ટ્રાયલ જ્યુરી દ્વારા કરવામાં આવી હતી, જેનો ચુકાદો હતો કે અપીલકર્તા હત્યાનો દોષી હતો.અમે અગાઉ કહ્યું તેમ, અમે હવે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૭૪ હેઠળ ગુનાના અપીલકર્તાને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદાની શુદ્ધતા અથવા તે આદેશ ક્યા કારણો પર આધારિત હતો તેનાથી ચિંતિત નથી.જો કે, આપણે ધ્યાન દોરવું જોઈએ કે આપણી સામે એવું કોઈ સૂચન નથી કે સિવાય કે આપણે અગાઉ જે ચર્ચા કરી છે તે સિવાય સત્ર ન્યાયાધીશ દ્વારા જ્યુરીને તેમના ચાર્જમાં કોઈ ખોટી દિશા આપવામાં આવી હતી.તેથી એવી દલીલ માટે કોઈ અવકાશ નથી કે તે ચુકાદામાં દખલ થવી જોઈએ અથવા તેના આધારે દોષિત ઠરાવવામાં કોઈ પણ તથ્યો પર આધારિત ન હોય તેવી કાલ્પનિક વિચારણાઓ પર ફેરફાર થવો જોઈએ.

અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને રદ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.